

STORTINGET

Innst. 240 S

(2020–2021)

Innstilling til Stortinget
fra helse- og omsorgskomiteen

Dokument 8:20 S (2020–2021)

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken, Nicholas Wilkinson og Karin Andersen om å fjerne de uverdige og kunstige begrensningene på stomiutstyr

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjøre de reguleringsendringene som er nødvendig for å fjerne de uverdige og kunstige begrensningene på medisinsk forbruksmateriell, som hindrer mennesker med stomi fra å få dekket det utstyret de trenger for å kunne leve normale og frie liv, og instruere Helfo om å umiddelbart endre praksis.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Tore Hagebakken, Ingvild Kjerkol, Hege Haukeland Liadal, Tuva Moflag og Tellef Inge Mørland, fra Høyre, Mats A. Kirkebirkeland, Erlend Larsen, Mari Holm Lønseth og Sveinung Stensland, fra Fremskrittspartiet, Åshild Bruun-Gundersen og Kari Kjønaas Kjos, fra Senterpartiet, Kjersti Toppe, fra Sosialistisk Venstre-

parti, Nicholas Wilkinson, fra Venstre, Carl-Erik Grimstad, og fra Kristelig Folkeparti, lederen Geir Jørgen Bekkevold, viser til forslaget i Dokument 8:20 S (2020–2021) om å fjerne de uverdige og kunstige begrensningene på stomiutstyr. Statsråd Bent Høie har uttalt seg om forslaget i brev til komiteen av 28. oktober 2020. Brevet følger som vedlegg til denne innstillingen. Komiteen har i tillegg anmodet om å få skriftlige innspill, og har mottatt innspill fra åtte organisasjoner og privatpersoner.

Komiteen viser til at Helfo 1. januar 2020 innførte enkelte endringer i regelverket for stønad til medisinsk forbruksmateriell i blåreseptordningen, blant annet antallsbegrensninger for enkelte produktgrupper som benyttes som hjelpemateriell ved stomi. Statsråden viser til at Helfos evaluering viste at enkelte brukere hadde et langt høyere uttak av disse produktene enn det som etter faglig skjønn skulle være tilstrekkelig for den enkelte.

Komiteen viser til at antallsbegrensningen for geldannede granulat, antallsbegrensningen for kleberfjerner i spray og plateforlenger ble opphevet fra 1. november 2020. Komiteen merker seg at statsråden med disse endringene anser at representantforslaget allerede er svart ut.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, peker på at Helseøkonomiforvaltningen (Helfo) har ansvar for området medisinsk forbruksmateriell. Det skal utøves en aktiv styring med produktområdet. Flertallet presiserer at endringene innført 1. januar 2020, som blant annet omfattet antallsbegrensninger for enkelte produktgrupper som be-

nyttet som hjelpemateriell ved stomi, ble innført av Helfo selv.

Flertallet peker på at bakgrunnen for disse endringene blant annet var statistikk som viste at en del brukere hadde et langt høyere uttak av disse produktene enn det som etter faglig skjønn skulle være tilstrekkelig for den enkelte, samt innspill fra fagmiljøet knyttet til feilbruk.

Flertallet merker seg at Helfo etter tilbakemeldinger fra pasientorganisasjoner og fagpersoner har gått tilbake på sin vurdering av antallsbegrensning for geldannende granulat, kleberfjerner i spray og plateforlenger, som dermed ble opphevet fra 1. november 2020.

Flertallet viser i den anledning til statsrådens svar på skriftlig spørsmål fra representanten Tuva Moflag, jf. Dokument nr. 15:92 (2020–2021), der statsråden viser til at Helfo er i gang med å evaluere om antallsbegrensningene for de øvrige produktgruppene har fungert etter hensikten, og eventuelt justere hvis ikke. Flertallet viser til at pasientorganisasjoner og fagpersoner vil være med i dette arbeidet. Flertallet mener på bakgrunn av dette at forslaget fra Sosialistisk Venstreparti allerede er igangsatt.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at bakgrunnen for Helfos innstramminger i regelverket var at det ble hevdet ut fra statistikk at en del brukere hadde langt høyere uttak av visse produkter enn det som etter faglig skjønn skulle være tilstrekkelig for den enkelte, samt innspill fra fagmiljøet knyttet til feilbruk. Etter store protester fra brukergrupper vedtok Helfo i oktober 2020 å oppheve antallsbegrensningene på fortykningsmidler (geldannende granulat), kleberfjerner i spray og plateforlenger. Men begrensningene på belter og lukkeklips ble beholdt.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at regjeringen de siste årene har fått stortingsflertallet med seg på å gjennomføre flere kutt i avansen for forbruksmaterieell og antall produkter som skal tilbys blant annet stomiopererte og personer med inkontinens. Dette er kutt som har rammet en kronikergruppe uten mange sterke talspersoner og med diagnose og funksjonshemming som i stor grad er tabubelagt.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti merker seg at brukerorganisasjonene i sine høringsinnspill viser til at antallsbegrensningene som videreføres nå, på belter og lukkeklips, vil kunne ramme mange personer negativt. Stomiutstyr som belter og lukkeklips bidrar blant annet til å forebygge brokk og

lekkasjer. Det bidrar til at målgruppen kan holde seg i arbeid, i utdanning og generelt fungerer i hverdagen. Brukerorganisasjoner mener at det er svært uheldig med antallsbegrensninger på alle typer stomiprodukter. Personer med stomi kan ha svært ulike behov, og antallsbegrensningene vil kunne gå ut over de individuelle behovene. Disse medlemmer støtter brukerorganisasjonene i dette, og på denne bakgrunn fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at alle antallsbegrensningene for stomiutstyr, som ble innført 1. januar 2020, oppheves umiddelbart.»

Disse medlemmer merker seg at det først var etter en rekke medieoppslag og oppmerksomhet fra organisasjonen Løvemammaene, at deler av de uverdige retningslinjene for begrensninger i stomiutstyr ble opphevet. Disse medlemmer mener det er uforståelig at statsråden mener utfordringene er løst, til tross for at det fortsatt er begrensninger på deler av utstyret.

Disse medlemmer viser til høringsinnspill fra en rekke enkeltpersoner som viser til hvor uverdige og ødeleggende manglende tilgang på stomiutstyr oppleves i hverdagen. Pasient- og brukerorganisasjoner viser i sine høringsinnspill til at hjelpeproduktene har en kortere levetid enn antatt. Blant annet gjelder dette stomibelter, som trykker mot lekkasjer. De har derfor svært stor påvirkning på livskvalitet og deltakelse i samfunnet. Disse medlemmer merker seg at stomibelter fortsatt omfattes av begrensningene.

Disse medlemmer viser til at både Norilco, Norsk forening for stomi, reservoar og mage- og tarmkreft, LARS, Landsforeningen for ryggmargsskadde, og Landsforeningen mot fordøyelsesykdommer uttrykker bekymring over at endringene i blåreseptforskriften ikke gjøres som forskriftsendringer, men i rundskriv. Disse medlemmer mener at det er avgjørende at endringer som dette gjøres slik at det er mulig for fagpersoner og brukerorganisasjoner å uttale seg. På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å endre praksis når det gjøres endringer i blåreseptforskriften, slik at endringer som påvirker pasienters tilgang på utstyr og medisiner, gjøres gjennom forskriftsendring, og ikke i rundskriv, for med det sikre at fagpersoner og pasientorganisasjoner får mulighet til å uttale seg.»

Disse medlemmer merker seg at Norilco etter spør en nasjonal oppfølging av stomiopererte, og påpeker at mange personer som er operert, selv må oppsøke den informasjonen de trenger. Norilco viser også til at endringene i medisinsk forbruksmaterieell er de siste i rekken av flere begrensninger som personer med stomi

har opplevd de senere årene. De viser til reduksjon i avanse, og at produkter er fjernet fra produktlisten. Disse medlemmer mener dette er en uheldig utvikling, og merker seg at tilgang på god oppfølging og rett utstyr er av stor betydning for livskvalitet og deltakelse i samfunnet for de personene det gjelder.

Disse medlemmer mener det må være en grunnleggende forutsetning for oppfølgingen av personer som har vært gjennom stomioperasjoner, at de sikres deltakelse i samfunnet uten bekymring for lekkasjer eller at de må spare på utstyr.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at alle stomiopererte får den oppfølgingen, veiledningen og informasjonen som er nødvendig, og informere Stortinget på egnet måte.»

«Stortinget ber regjeringen vurdere de samlede endringene som er skjedd for medisinsk forbruksmateriell, og hvilken effekt de har hatt på brukernes livskvalitet og deltakelse, og fremme nødvendige endringer.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen sørge for at alle antallsbegrensningene for stomiutstyr, som ble innført 1. januar 2020, oppheves umiddelbart.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen vurdere å endre praksis når det gjøres endringer i blåreseptforskriften, slik at

endringer som påvirker pasienters tilgang på utstyr og medisiner, gjøres gjennom forskriftsendring, og ikke i rundskriv, for med det sikre at fagpersoner og pasientorganisasjoner får mulighet til å uttale seg.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen sikre at alle stomiopererte får den oppfølgingen, veiledningen og informasjonen som er nødvendig, og informere Stortinget på egnet måte.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen vurdere de samlede endringene som er skjedd for medisinsk forbruksmateriell, og hvilken effekt de har hatt på brukernes livskvalitet og deltakelse, og fremme nødvendige endringer.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:20 S (2020–2021) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken, Nicholas Wilkinson og Karin Andersen om å fjerne de uverdige og kunstige begrensningene på stomiutstyr – vedtas ikke.

Oslo, i helse- og omsorgskomiteen, den 16. februar 2021

Geir Jørgen Bekkevold

leder

Kari Kjonaas Kjos

ordfører

DET KONGELIGE
HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENT

Statsråden

Helse- og omsorgskomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

20/4580-

28. oktober 2020

Dokument 8:20 S - Representantforslag om å fjerne de uverdige og kunstige begrensningene på stomi-utstyr

Jeg viser til Dokument 8:20 S (2020-2021) oversendt fra Stortingets helse- og omsorgskomite i brev av 13. oktober 2020. Representantforslaget fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken, Nicholas Wilkinson og Karin Andersen omhandler begrensninger i tilgangen på stomiutstyr fra 1. januar 2020. Helse- og omsorgskomiteen ber om min uttalelse til representantforslaget.

Stortingsrepresentantene fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber regjeringen gjøre de regelendringene som er nødvendig for å fjerne de uverdige og kunstige begrensningene på medisinsk forbruksmateriell, som hindrer mennesker med stomi fra å få dekket det utstyret de trenger for å kunne leve normale og frie liv, og instruere Helfo om å umiddelbart endre praksis."

Svar:

Med hjemmel i folketrykkløven § 5-14 dekkes utgifter til visse typer medisinsk forbruksmateriell etter blåreseptforskriften § 5. Forskriften angir totalt 14 tilstander (hjemmelpunkter) der det ytes stønad. Diabetes, stomi, urininkontinens og urinretensjon er de fire største områdene målt i samlet refusjonsbeløp. I 2019 var det totalt 371 800 unike personer som fikk utlevert medisinsk forbruksmateriell på blå resept for et totalt refusjonsbeløp på 2,2 mrd. kroner.

Medisinsk forbruksmateriell forskrives av lege på blå resept på samme måte som legemidler, og kan hentes ut i alle landets apotek og bandasjister som har oppgjørsavtale med Helfo. Pasientene betaler egenandel etter samme regler som for legemidler.

I blåreseptforskriften er det under hvert hjemmelspunkt i større eller mindre grad angitt hvilke produkttyper det ytes stønad til. En nærmere presisering av hvilke produkter det gis stønad til og tilhørende vilkår er delvis inntatt i rundskriv til folketrygdloven § 5-14, og er oppgitt på varenummernivå i produkt- og prislister for hvert hjemmelspunkt. Disse listene er uttømmende, og det kan ikke søkes om andre produkter eller større mengder enn det som er angitt i listene.

Helseøkonomiforvaltningen (Helfo) har ansvar for området medisinsk forbruksmateriell. Det skal utøves en aktiv styring med produktområdet. Helsedirektoratet og Helfo har bl.a. fullmakt til å bestemme nærmere krav til blåreseptenes innhold, krav til diagnose/funksjonsevne knyttet til produktgrupper eller enkeltprodukter, ev. antallsbegrensning i utlevering, inntak og uttak i produkt- og prislister, prisfastsettelse mv. for å sikre riktig bruk og god kostnadskontroll.

Helfo innførte 1. januar 2020 enkelte endringer i regelverket for stønad til medisinsk forbruksmateriell i blåreseptordningen, blant annet antallsbegrensninger for enkelte produktgrupper som benyttes som hjelpemateriell ved stomi. Bakgrunnen for disse endringene var blant annet statistikk som viste at en del brukere hadde et langt høyere uttak av disse produktene enn det som etter faglig skjønn skulle være tilstrekkelig for den enkelte, samt innspill fra fagmiljø knyttet til feilbruk.

Etter innføring mottok imidlertid Helfo tilbakemeldinger fra pasientorganisasjoner og fagpersoner om at antallsbegrensningene ikke fungerte etter hensikten for enkelte pasienter med stomi. Helfo var derfor allerede i tiden før disse sakene ble omtalt i media, i gang med å evaluere disse endringene.

Helfos evaluering viste at for enkelte brukere har ikke nivået på antallsbegrensningene vært tilstrekkelig høyt til at det reelle behovet for forbruksmateriell kan dekkes. Derfor ble det 13. oktober 2020 besluttet at antallsbegrensningen for geldannede granulat oppheves fra 1. november 2020. 21. oktober 2020 ble det videre besluttet at også antallsbegrensningen for kleberfjerner i spray og plateforlenger oppheves fra samme dato. Begrensningene på belter og lukkeklips beholdes. Brukere som har hatt utlegg til geldannende granulat, kleberfjerner i spray og plateforlenger som følge av antallsbegrensningen fra 1. januar fram til 1. november 2020, kan få refundert det utlegget de har hatt dersom de sender inn nødvendig dokumentasjon til Helfo.

Med disse endringene anser jeg at representantforslaget allerede er svart ut.

Jeg er glad for at Helfo raskt gjorde endringer når det viste seg at regelverksendringene fikk utilsiktede konsekvenser for enkelte brukere. Jeg vil også presisere at endringene ble innført av Helfo selv som en del av deres aktive forvaltning av området.

Med hilsen

A handwritten signature in blue ink that reads "Bent Høie". The signature is written in a cursive, flowing style.

Bent Høie

